A

SUMMATIVE ASSESSMENT-III - 2025-26 (MODEL)

First Language Part I- Paper-I

SANSKRIT

(For Academic and Oriental Sanskrit Schools)

Time 1 ½ Hours **Class- X**

Cool of time - 15. Minutes **Max Score - 40**

निर्देशाः -

- 15 निमेषाः समाश्वासकालः ।
- प्रश्नान् निर्देशान् च सम्यक् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि ।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नाद् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिरुपयोक्तव्या ।

© STATE ASSESSMENT CELL - SCERT KERALA

भागः - 1

1. अधोदत्तेभ्यः गणेभ्यः विपरीतार्थकं गणं चित्वा लिखत । **(1)**

क) हलायुधः - बलरामः। **ख)** सूरजा - कालिन्दी ।

ग) सानुः - पर्वतः । **घ)** क्षीरम् - जलम् ।

2. अधोदत्तपट्टिकां पठित्वा उचितरूपेण युक्तं गणं चित्वा लिखत । **(1)**

१ तुमुन्नन्तम् ।	**अ)** नत्वा
२ क्त्वान्तम् ।	**आ)** चिराय
३ ल्यबन्तम् ।	**इ)** अधीत्य
	ई) भोक्तुम्

क) १ - अ २ - ई ३ - आ

ख) १ - ई २ - अ ३ - आ

ग) १ - इ २ - आ ३ - ई

घ) १ - ई २ - अ ३ - इ

3. प्रस्तावनाद्वयं पठत । अधोदत्तेभ्यः साधु उत्तरं किमिति लिखत । **(1)**

१. बालकः कथा रोचते ।

२. बालकाय कथा रोचते ।

क) १ साधु ।

ख) २ साधु ।

ग) १ , २ असाधु ।

घ) १ , २ साधु ।

4. **राधिका जन्मदिने विद्यालये एकं फलवृक्षम् अरोपयत् । अत्र कः मनोभावः प्रतिफलति?** **(1)**

क) अत्याग्रहः। **ख)** प्रकृतिस्नेहः

ग) स्वार्थता। **घ)** असहिष्णुता।

भागः - 2

5. **"पण्डिताः सम्यक् परीक्ष्य श्रेष्ठमेकं स्वीकुर्वन्ति" इति आशययुक्तं पद्यं चित्वा लिखत।** **(2)**

क)
सहसा विदधीत न क्रिया-
मविवेकः परमापदां पदम्।
वृणुते हि विमृश्यकारिणं
गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदः ॥

ख)
पुराणमित्येव न साधु सर्वं
न चापि काव्यं नवमित्यवद्यम्।
सन्तः परीक्ष्यान्यतरद्भजन्ते
मूढः परप्रत्ययनेयबुद्धिः॥

6. **खण्डिकां पठित्वा शत्रन्तपदं शानजन्तपदं च चित्वा लिखत।** **(2)**

मोहन्लालः अभिनयं कुर्वन् अस्ति। अतः एव जनहृदयेषु सः नक्षत्रमिव विराजमानः भवति।

7. **उदाहरणानुसारं समानसन्धियुक्तं पदं खण्डिकातः स्वीकृत्य पदच्छेदं कुरुत।** **(2)**

विद्याभ्यासं परिसमाप्य शिष्यः गुरुमुपगम्य अवदत् - गृहं गन्तुकामोऽहं गुरुदक्षिणां प्रदातुम् इच्छामि।

उदा - कर्मनिरतोऽहम् - कर्मनिरतः + अहम्।

क) .... - ....+ .... ।

उदा - तरुमुपलक्ष्य - तरुम् + उपलक्ष्य।

ख) .... - ....+ .... ।

8. **(I) अधोरेखाङ्कितपदमुत्तरत्वेन लब्धुं योग्यं प्रश्नं रचयत।** **(2)**

[प्रश्नवाचकपदानि - कथं, कम्, कः, कस्य]

क) विचारशीलानां जीवितम् **<u>आनन्दपूर्णं</u>** भवति।

ख) **<u>सञ्जयन्</u>** ओथल्लो नाम नाटकस्य कैरलीविवर्त्तनं कृतवान्।

अथवा

(II) अधोदत्ते पदे उपयुज्य नूतनं वाक्यं रचयत।

क) वदतु। .... ।

ख) प्रवहति। .... ।

9. **ऋते उपयुज्य वाक्यं परिवर्तयत।** **(2)**

उदा - उद्याने पाटलस्य ऋते सर्वाणि पुष्पाणि सन्ति।

© STATE ASSESSMENT CELL - SCERT KERALA

उद्याने **पाटलात् ऋते** सर्वाणि पुष्पाणि सन्ति।

(क) ग्रन्थालये लौकिकन्यायस्य ऋते अन्ये ग्रन्थाः सन्ति।

.... ।

10. निर्देशानुसारं लिखत। **(3)**

एकपदं लिखत।

क) परम्परया आगतम् - .... ।

ख) भूमिं पालयति इति - ....।

विग्रहवाक्यं लिखत।

ग) विज्ञानम् - .... ।

11. निर्देशानुसारं वाक्यं परिवर्तयत। **(3)**

लङ् लकारे परिवर्तयत।

क) पुत्रस्य पठनवैमुख्यं माता अध्यापकं वदति ।

ख) अध्यापकः परिहारार्थं गुडगुलिकान्यायेन गुणपाठकथां श्रावयति।

लोट् लकारे परिवर्तयत।

ग) भवान् गुणपाठकथापुस्तकं पठति।

12. श्लोकं पठित्वा अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। **(4)**

कुलेन कान्त्या वयसा नवेन
गुणैश्च तैस्तैर्विनयप्रधानैः ।
त्वमात्मनस्तुल्यममुं वृणीष्व
रत्नं समागच्छतु काञ्चनेन ॥

क) श्लोकात् 'सुवर्णम्' इत्यर्थकं पदं चित्वा लिखत।

ख) श्लोकात् एकं क्रियापदं लिखत।

ग) श्लोकस्य आशयं स्ववाक्यैः लिखत।

13. प्रादेशिकभाषया आशयानुसारं विवर्तयत। (4)

महाकविना कालिदासेन विरचितं महाकाव्यं भवति रघुवंशम्। अस्मिन् काव्ये एकोनविंशति सर्गाः सन्ति। सूर्यवंशभूपालानां चरितमेव अस्य इतिवृत्तम्। रघोः चरितमेव विस्तरेण प्रतिपादयति इत्यतः काव्यमिदं रघुवंशमिति नाम्ना प्रसिद्धम्।

© STATE ASSESSMENT CELL - SCERT KERALA

14. (I) सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत। (4)

नाम	-	इन्नसेन्ट्
जन्म	-	1948 फेब्रुवरि 28 तृश्शूर्
पितरौ	-	तेक्केत्तल वरीत् , मर्गलीत्त
कर्ममण्डलम्	-	चलच्चित्राभिनेता।
कृतयः	-	चिरिक्कुपिन्निल् , कान्सर् वार्डिले चिरि इत्यादयः
पुरस्कारः	-	केरलचलच्चित्रपुरस्कारः, केरलाफिलिंक्रिटिक्स् पुरस्कारः
मृत्युः	-	2023 मार्च् 26

अथवा

(II) खण्डिकां पठित्वा जीवनचरितरूपरेखां लिखत

कैरलीचलच्चित्रमण्डले हास्यस्य नूतनवातायनं उद्घाटितवान् हास्यकलाकारः आसीत् अटूर् भासी। अयं 1927 मार्च् 1 तमे दिनाङ्के अटूर् ग्रामे ई. वि. कृष्णप्पिला- महेश्वरि अम्मा दम्पत्योः पुत्रत्वेन जनिमलभत। सः न केवलम् अभिनेता अपि तु पटकथाकारः, माध्यमप्रवर्तकः, गायकः, निदेशकः, चलच्चित्रनिर्माता च आसीत् । पञ्चशताधिकचलच्चित्रेषु अभिनयं कृतवान् कलाकारोऽयं केरलचलच्चित्रपुरस्कारं त्रिवारं प्राप्नोत्। रघुवंशं , अच्चारम् अम्मिणि ओशारम् ओमना, आद्यपाठम् इत्यादीनि अनेन निदेशितानि चलच्चित्राणि भवन्ति । अयं महानुभावः त्रिषष्टितमे वयसि 1990 मार्च् 23 तमे दिनाङ्के पञ्चत्वं गतः।

नाम	-	....
जन्म	-	....
पितरौ	-	....
कर्ममण्डलम्	-	....
पुरस्कारः	-	....
निदेशितचलच्चित्राणि	-	....
मृत्युः	-	....

© STATE ASSESSMENT CELL - SCERT KERALA

15. (I) तेय्यकलारूपम् अधिकृत्य लघुटिप्पणीं लिखत। **(4)**

श्रद्धेयाः अंशाः - अनुष्ठानकला - दैवम् - कोलधारी - वाद्योपकरणानि - चतुर्विधाभिनयः - पूर्विकाणां स्मरणं- भूमावागता देवता।

अथवा

(II) शाण्डिल्यस्य स्वभावनिरूपणं लिखत।

श्रद्धेयाः अंशाः - भगवदज्जुकम् -हास्यकथापात्रम्- भोजनप्रियः - विकलवाक्यप्रयोगः - परिहासप्रियः।।

16. (I) संभाषणांशान् पूरयत। **(4)**

रश्मी - आचार्य ! अशोकस्तम्भे संस्कृतेन किमपि लिखितं दृश्यते ?

उदयनः - आम्, ... इति किल ?

रश्मी - तत् किमर्थम् अत्र दत्तं भवति ?

उदयनः - तत् भारतसर्वकारस्य .... भवति।

रश्मी - ध्येयवाक्यं वा ? तत् किम् ?

उदयनः - ध्येयवाक्यं नाम प्रत्येकं संस्थायाः लक्ष्यसूचकं वा उत्तरदायित्व सूचकं भवति।

रश्मी - केरल आरक्षकदलस्य ध्येयवाक्यं किम् ?

उदयनः - .... भवति। एतादृशानां ध्येयवाक्यानां चयनं करोतु।

रश्मी - .... । यत्नं करोमि।

अथवा

(II) हेन्ड्रिट् वान् रीड् 'होर्त्तूतूस् मलबारिक्कूस्' ग्रन्थस्य रचनायै इट्टि अच्युतम् उपगतवान् । तयोः सम्भाषणं संम्भाव्य लिखत।

**** ** ****

© STATE ASSESSMENT CELL - SCERT KERALA